

XXVII

Vispārējo latviešu Dziesmu un XVII Deju svētku grafiskās identitātes logo izvēlēts 11 pieteikumu konkurencē. "KID Design" radītā logo pamatā ir divu

pretpolu svinēšana un izcelšana – 150 gadu tradīcijas piesātinātā bagātība un vienlaicīgi arī drosme un spēja atjaunoties jeb atgriezties pie tīriem pamatiem. Svētku vizuālās identitātes korpuss veidojas no trīs galvenajām daļām: 150. gadskārtas monogrammas; svētku nosaukuma burtu zīmes; kā arī vēstījumu papildinošiem grafiskajiem elementiem un kompozīcijas sistēmas.

Kopā ar draugiem Cēsu senioru deju kolektīvs "Dzirnas" izdejoja 60 gadu jubilejas koncertu.

Ar skaļiem skatītāju aplausiem, savilņojumu un prieku. Koncerts "Ar putniem un vēju sudrabvītolos" kārtējo reizi apliecināja - putnu lidojums debesīs vedina domāt par bezgalīgo brīvības sajūtu, ko dāvā dzīve un dejas. Arī tad, kad vējš sudrabvītolos skan.

Gadu gaitā no deju pulciņa Cēsu Neredzīgo biedrības klubā izveidojies Latvijā pazīstams senioru deju kolektīvs. Aizvien var pārliecināties, ka pirms 35 gadiem pieņemtais nosaukums "Dzirnas" bijusi pareizā izvēle. Dzirnām vajag vien nelielu vēja pūsmu, un tās jau maļ. Griež spārnus kā dejojāji dejā.

Katram dejojājam "Dzirnas" ir kas savs, bet visiem kopā - iespēja būt kustībā, būt tiem, kuri kopj un turpina deju tradīciju. Kas 60 gados piedzīvots, tas ierakstīts vēsturē, kurai lappušu daudz. Tajās gan bijušo dejojāju vārdi, gan koncerti daudzviet pasaulē, gan izšķirīgi brīži, kad tikai pašu ziņā bija, vai kolektīvam pastāvēt. Nu jau vēsturē arī šis koncerts, un deju solī nerimst, tie noteiktā ritmā steidzas pretī XXVII Vispārējiem latviešu dziesmu un XVII deju svētkiem. "Kam nav simts, tas var" - ar šo moto "Dzirnas" pazīst ne tikai Latvijā.

Būt "Dzirnās"

Katrs kolektīvs ir atšķirīgs. To pamana arī skatītāji. "Katrs kolektīvs koncertam iemācās dejas, uzvelk tērpus, dejo. Tas ir darbs. Ļoti svarīgi, kāda veidojas vide, sadzīve, kādas ir dejojāju attiecības. Ja būs nesaprašanās, to jutīs arī uz skatuves, smaidī nebūs īsti. Un, protams, kolektīvu veido vadītājs," saka ilggadējā "Dzirnu" dejojāja Māra Pakule. Viņa dejojusi dažādos kolektīvos, savulaik Mālpils pusē arī vadījusi deju kolektīvus.

"Dzirnas" mani pārsteidza. To, kāds ir kolektīvs, vislabāk var just un arī redzēt pēc koncerta, kad parasti ir saviesīgs pasākums. Ir kolektīvi, kuru dalībnieki uzreiz brauc mājās, ir tādi, kuros tikai daži paliek pavakarēt. "Dzirnas" paliek vienmēr. Mums patīk būt kopā," stāsta Māra. Savulaik "Dzirnu" prezidents Valdemārs Žaimunds iedibināja tradīciju, ka ballēs visiem vīriem jābūt vienādos kreklos.

"Katram bija iegādāti vairāki, sarunāja, kādus ģērbs. Ja dzeltenos, tad visi. Dāmas arī skaisti sapucējās. Citi kolektīvi jau bija pieraduši, ka "Dzirnu" vīri ir vienādos kreklos, un reiz, kad viņi izlēma, ka vilks katrs, ko vēlas, citi bija pārsteigti, nāca jautāt, kur tad krekli," atminās kavējas dejojāja un uzsver, ka dejojšana ir izrašanās no ikdienas. "Vai tad dejojot ir prātā gāzes un elektrības cenas," viņa atsaka un piebilst, ka abi ar dzīvesbiedru Gunti vairs nav aktīvi dejojāji, bet koncertā dejo. "Mūs abus kopā saveida "Dzirnas". Ne tikai jauniešu kolektīvos cilvēki iepazīstas," teic Māra.

Raimonds Cīrulis "Dzirnās"

Deju soļiem pretim svētkiem

dejo 30 gadus. Viņam bija 27 gadi, kad pirmoreiz atnāca uz mēģinājumu. Raimonds atceras, ka tolaik Neredzīgo biedrībā cita kolektīva nebija, bet viņš gribēja dejojot.

"Dzirnas" ir mainīgas. Bijis, kad visi saliedēti, bijuši brīži, kad ne tik labi saprotas, bijis, kad viegli par visu vienoties, kad atkal ne. Četras, pat piecas paaudzes aizgājušas, kamēr dejoj. Daudzus gadus biju jaunākais kolektīvā. Šis "Dzirnas" vēl veidojas, ienākuši vairāki dejojāji, vēl jāsasliņpējas, jāturpina un jāveido tradīcijas. Ja kolektīvā dejo vairākas ģimenes, arī tas veido iekšējo klimatu. Tagad, šķiet, esam kūrāki. Savu ietekmi jau atstājis arī kovids," pārdomās dalās Raimonds un atceras, ka bijis laiks, kad pat katru sestdienu "Dzirnas" brauca uz kādu koncertu," stāsta Raimonds.

Īrisa Madžule "Dzirnās" dejoj 20 gadus. "Paaudzes mainās. Ir gadi, kad kolektīvā ir vairāk garīguma, tad atkal vairāk izklaides, aktīvāka sadzīve. "Dzirnas" mūsu dzīvi pilnveido, dara krāsaināku.

Cēsu novada deju kolektīvu virsvadītāja

Iveta Pētersone – Lazdāne:

"Redzams, ka dejojāji noilgojušies pēc uzstāšanās, grib uzvilkt goda tērpu un satikties koncertā vasarā, svētkos. "Dzirnas" savā jubilejā ir kā dārgakmens, kā rubīns visiem pa vidu. Tas ir ansamblis, kas izaudzis no citiem kolektīviem, parādījis pēctecību no paaudzes paaudzē."

Vienmēr esam bijuši draudzīgi, izpalīdzīgi. Katrs vadītājs ir ar savu rokrakstu, dejojāji ar savu raksturu, mūs vieno prieks dejojot, arī skaistie kopīgie braucieni, emocijas, ko dod koncerti. Esmu priecīga, ka esmu "Dzirnās," pastāsta Īrisa.

Antra Andersone "Dzirnām" pievienojās pirms pandēmijas, laika, kas ir kā robežšķirtne, aiz kuras daudz lietas jāsāk no jauna. Tāpat kā vēl septiņi dejojāji viņa pārnāca no Liepas vidējās paaudzes deju kolektīva "Sadancis", kas savu darbību pārtrauca. "Vadītāja Ilona Klince mūsos uztur jaunību. Stingra, prasīga. Kad strādājam, tad strādājam, kad atpūta, tad atpūta, un "Dzirnas" kļūst par "Jautrajām dzirnām". Un viss notiek bez satraukuma," ar vieglumu saka Antra un ar smaidu pakavējas atmiņās: "Kādā "Sadanča" jubilejā toreizējais "Dzirnu" prezidents Valdemārs Žaimunds mums teica: "Jūs visi reiz nonāksiet "Dzirnās"." Toreiz domāju, ko viņš saka, kādas "Dzirnas"! Tagad smejamies, te arī esam. Ja esi sācis dejojot, nevari neturpināt."

Katrs dejojājs kolektīvā atrod ko sev būtisku, bet pats svarīgākais – būt kopā un darīt to, kas patīk, - dejojot.

Jubilejas reizē vadītāja Ilona Klince saņēma Latvijas Nacionālā kultūras centra Atzinības rakstu par ieguldījumu latviskās skatuves dejas attīstībā, bet dejojāji Raimonds Cīrulis un Īrisa Madžule pateicības.

Būt savējiem

Katrs vadītājs kolektīvam ir jauna pieredze, tāpat kā kolektīvs vadītājam. Viņi ir savējie, kam jāsasniedz viens mērķis. Sandra Bārtņiece daudzus gadus vadīja "Dzirnas". "Tas man bija savu vērtību nostiprināšanas un izaicinājuma laiks. Deja ir mūžīga, bet tik daudz – tikai mirklis. Biju strādājusi tikai ar bērniem un jauniešiem, un tad "Dzirnas"- pārdomām bagātākais un reizē arī grūtākais laiks," iespaidos dalās

bijusī vadītāja.

Ilona Klince ir "Dzirnu" vadītāja vien no 2019.gada. "Ar vairākiem dejojājiem kādreiz kopā dejojām Cēsu tautas deju ansambli "Raitais solis". Visi ir pieredzējuši dejojāji. Senioru kolektīvā ienākt, ja agrāk neesi dejojis, ir ļoti grūti. Patlaban "Dzirnās" ir 13 vīri un 14 sievietes, katrs ar savu raksturu, katrs ienes ko savu. Dejo septiņas ģimenes. Protams, iespaidu atstāja ierobežojumu laiks, kad nebija sadzīves, kad varējām satikties tikai mēģinājumos. Strādājam, svinam un ļoti gribam braukt uz svētkiem Rīgā," saka vadītāja.

Būt punktiņam stadionā

Katra dejojāja mērķis ir nokļūt lielajos Deju svētkos. "Daudzi brīnās, ka vari divreiz nedēļā iet uz mēģinājumiem, bet vasarā, kad svētki, ņemt atvaļinājumu, lai dejotu. Tas, kurš nav bijis svētkos, nesaprot, kas tas ir - diena karstā saulē vai lietū stadionā, dažas stundas pagulēt zālē uz matrača. Un tad tu stadionā punktiņš lielajā dejas rakstā. Kad tur esi pabijis, gribas vēl un vēl," pārdomās dalās Antra Andersone. Arī Māra Pakule atzīst: "Tas ir kas kosmisks, tā ir enerģija, kopības sajūta. Kurš bijis svētkos, sapratis, citi ne. 2015.gada svētki spilgtā atmiņā, toreiz tika teikts, ka nākamajos tiksīmiem jaunajā stadionā, emocijas bija neapraķstāmas, visi raudājām. Tad gājiens, kad tu pats gavilē un tev gavilē. Kad esi deju laukumā, esam visi latvieši kopā. Iekāp trolejbusā, visi dzied, jūties divus metrus virs zemes," teic Māra arī nosmej, ka svētku dalībnieki ne reiz vien teikuši, lai lauksaimnieki pasaka, kad viņiem vajag lietu, mēs, dejojāji, sarīkosim svētkus, un tad noteikti līs! Tā bijis, ka dejots pa pelķēm laukumā ūdens vien šķīdis.

Raimondam Cīrulim gaidāmie svētki būs jau septītie. "Katrs koncerts dod emocijas, gandarījumu, bet būt stadionā - tas ir pavisam kas cits," saka dejojājs. □

Senioru kolektīvu aizvien vairāk

Senioru deju kolektīvi savu darbību Latvijā skaita jau no 1955. gada. Nosaukumi vairākkārt mainījušies. Dejojāji paaudze saukta gan par veco ļaužu kolektīvu, gan darba veterānu un vecākās paaudzes kolektīvu. Ir pat noteikts, ka dejojājiem jābūt vecākiem par 40 gadiem. No 90. gadiem pieredzējušo dejojāju kolektīvus sauc par senioru deju kolektīviem.

Dziesmusvētkos piecas veco ļaužu deju kopas sevi pieteica 1955. gadā gan Daugavas stadionā, kur deju svētki notika pirmo

reizi, gan Mežaparkā, kur tapusi Lielā estrāde.

1960. gadā Deju svētkos piedalās jau 11 veco ļaužu deju kopas. Dejojāji – senioru kolektīvu skatē pirmo vietu ieguva madonieši, otro - Valkas rajona Vāles ciema dejojāji, trešie - cēsnieki un bērģalieši no Rēzeknes rajona. 1965. un 1970.gadā uz Rīgu dodas 20 labākās veco ļaužu deju kopas. Savukārt 1975. gadā Deju svētkos piedalās tikai desmit veco ļaužu deju kopas, tad pēc pieciem, 1980. gadā, jau ir 50 senioru deju kolektīvi. Var vien piebilst, ka savukārt vidējās paaudzes deju kolektīvi ir tikai 18.

1985. gadā Deju svētkos piedalās 20 veco ļaužu kolektīvi, pēc pieciem gadiem - svētkos dejo 40 senioru kolektīvi, vidējās paaudzes kolektīvu skaits ir palielinājies vēl vairāk - 150. Arī nākamajos svētkos kolektīvu skaits ir mainīgs - 28, tad 59. 1995. gadā senioru deju kolektīvi sāk rīkot salidojumus, ik gadu citā Latvijas pilsētā vai novadā.

"Lielajiem Deju svētkiem vasarā gatavojas 85 senioru deju kolektīvi. Kamēr dejosim no bērniības, būs visas dejojāju paaudzes. Jauniešu kolektīvu skaits, īpaši

laukos, diemžēl samazinās.

Seniori toties ir jaunāki un varošāki. Tie ir cilvēki, kuri dejo visu mūžu. Ir kolektīvi, kur mazdēls dejo ar vecmāmiņu. Nav vecuma ierobežojuma, kad piebiedroties senioru kolektīvam," stāsta Latvijas Nacionālā kultūras centra latviešu skatuviskās dejas eksperte Maruta Alpa.

Cēsu novadā darbojas senioru deju kolektīvs "Dzirnas" Cēsīs, dibināts 1962.gadā, "Juveris" Dzērbenē - 1965.gadā, "Munsturis" Straupē - 1998.gadā un "Mudurainis XO" Vecpiebalgā - 2017.gadā. □

Lappusi sagatavoja SARMĪTE FELDMANE

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem

MAF Mediju atbalsta fonds

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par saturu atbild projekta īstenotājs izdevniecība SIA "Cēsu Druva".